

UDENRIGSMINISTERIET

STORE DOMME FRA EU-DOMSTOLEN SIDEN SIDST

DANSK FORENING FOR EUROPARET

13. april 2021

C-336/19 – CENTRAAL ISRAËLITISCH CONSISTORIE VAN BELGIË M.FL.

- Kan medlemslandene efter Aflivningsforordningen (1009/2009) stille krav om forudgående bedøvelse ved rituel slagtning? Er et sådant krav i strid med Chartrets artikel 10 om retten til religionsfrihed
- Væsentlig sag vedrørende balancen mellem religionsfrihed og dyrevelfærd.
- Flamske regler fra 2017 stiller krav om forudgående bedøvelse før slagtning. Tilsvarende regler i Danmark siden 2014.
- I 2019 stævnedes en række jødiske og muslimske grupper i Flandern. Krænkelser af retten til religionsfrihed, idet religiøse forskrifter om rituel slagtning foreskriver, at dyret er i live og ved bevidsthed under slagtning. Belgiske forfatningsdomstol sender sagen videre til EUD.

C-336/19 – CENTRAAL ISRAËLITISCH CONSISTORIE VAN BELGIË M.FL. (FORTSAT)

- EU-Domstolen:
 - Forordningen opstiller "rammerne" for en forening af det traktatfæstede hensyn til dyrevelfærden (art. 13 TEUF) og den grundlæggende ret til religionsfrihed (Chartrets art. 10).
 - Overlader det til medlemslandene at gennemføre denne forening i overensstemmelse med Chartret (pr. 47 og 49).
 - Derfor mulighed for at vedtage supplerende regler, der har til formål at sikre en mere omfattende dyrebeskyttelse, jf. forordningens art. 26, stk. 2, litra c, og indføre et krav om forudgående bedøvelse, så længe Chartret overholdes (pr. 48).
 - De flamske regler udgør en begrænsning af religionsfriheden, men ved lov (pr. 61) og forfølger mål af almen interesse (pr. 62). Ej heller forbud mod rituel slagting "som sådan" (pr. 61).
 - Begrænsning er proportional (pr. 64-80), idet især "*manglende konsensus mellem medlemsstaterne med hensyn til deres syn på rituel slagting*" (pr. 68) som begrundelse for, at EU-lovgiver med aflivningsforordningen ønskede "*at beskytte den specifikke sociale kontekst i hver enkelt medlemsstat*" og indrømme hver medlemsstat "*en vid skønsmargen*" til at opnå den nødvendige forening af artikel 13 TEUF og chartrets artikel 10 og "*sikre en passende balance mellem på den ene side beskyttelsen af dyrs velfærd ved aflivning og på den anden side overholdelsen af friheden til at udøve sin religion*" (pr. 71).

C-336/19 – CENTRAAL ISRAËLITISCH CONSISTORIE VAN BELGIË M.FL. (FORTSAT)

Supplerende centrale præmisser:

- *“Chartret [er] i lighed med EMRK et levende instrument, der skal fortolkes i lyset af de nuværende levevilkår og de opfattelser, der hersker i de demokratiske stater i dag således at der skal tages hensyn til udviklingen i værdier og opfattelser på såvel det samfundsmæssige som det lovgivningsmæssige plan i medlemsstaterne” (pr. 77).*
- *I en “kontekst under forandring på såvel det samfundsmæssige som det lovgivningsmæssige plan, der [...] er karakteriseret ved en stigende opmærksomhed på dyrevelfærdsproblematikken”*
- **Resultat:** Den flamske lovgiver kunne derfor vedtage nationale regler om forudgående bedøvelse uden at overskride den skønsmargen, som EU-retten tildeler medlemsstaterne med hensyn til den nødvendige forening af chartrets artikel 10, stk. 1, og artikel 13 TEUF (pr. 79).

DOMME I SAGER VEDR. POLEN OG RETSSTATSPRINCIPPERNE

- Dom af 19. november 2019, de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K. m.fl, og kendelse af 8. april 2020, sag C-791/19 R, samt dom af 2. marts 2021, sag C-824/18, A.B. m.fl.
- Stigende opmærksomhed omkring retsstatsproblemer i Polen m.v. i de senere år. Fokus på polske domstolsreformer, som blev indledt i 2015, bl.a. generel sænkelse af pensionsalder fra 70 til 65, forskellige pensionsaldrer hos mandlige og kvindelige dommere i samme embede, beføjelse til at beslutte forlængelse af mandat hos præsidenten og justitsministeren får skønsbeføjelse til iværksættelse af disciplinære sanktioner over for dommere.
- Forelæggelser fra polske domstole (især højesteret) og direkte sager via Kommissionen.
- Første historiske dom af 24. juni 2019: Kommissionen får medhold i, at nedsættelse af pensionsalder uden overgangsordning og afgørelsesbeføjelse om forlængelse hos præsidenten udgør et eksternt indgreb og pres, der ikke er foreneligt med de krav til retfærdig rettergang og domstolsuafhængighed, som følger Unionens fælles værdier. Første statuerede overtrædelse af TEU art. 19.

DOMME I SAGER VEDR. POLEN OG RETSSTATSPRINCIPPERNE (FORTSAT)

- Nu fast praksis i en række sager, at kerneværdierne i EU's retsstatsprincip fastsat i artikel 2 og udmøntet i artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU om domstolens uafhængighed samt fastsat i Chartrets artikel 47, betyder:
 - at medlemsstaterne er forpligtede til at organisere deres retssystem på en sådan måde, at princippet om domstolsuafhængighed efterleves, og at dommere kan udføre deres funktioner uafhængigt og beskyttet mod indblanding eller pres udefra.
 - at kravet om uafhængighed kræver et system med disciplinære regler, der giver dommere de nødvendige garantier for, at enhver risiko for at sådanne regler anvendes som et middel til at udøve politisk kontrol med indholdet af retssager udelukkes.
- Nu især fokus på Domstolsrådet og disciplinærafdelingen. A.K.-dommen giver den foreæggende ret vejledning til at fastslå, at Disciplinærafdelingen – også henset til udnævnelsen af medlemmer hertil efter indstilling fra Domstolsrådet – ikke er en »domstol« i henhold til chartrets artikel 47, og EMRK artikel 6, og national ret, idet organet ikke var uafhængigt og upartisk i forhold til den politiske magt. A.B.-dommen supplerer.

DOMME I SAGER VEDR. POLEN OG RETSSTATSPRINCIPPERNE (FORTSAT)

- Herudover direkte sag C-791/19, Kommissionen mod Polen, der drejer sig om, hvorvidt Polen har tilsidesat artikel 19 TEU, idet polsk lov tillader, at indholdet i retslige afgørelser fra polske dommere kan kvalificeres som "disciplinærforseelser" og dermed resultere i sanktioner mod dommere. Danmark deltager.
- Kommissionen har ved pressemeddelelse af 31. marts 2021 annonceret et nyt søgsmål mod Polen, der har sammenfald med de spørgsmål, der er rejst i disse præjudicielle sager, dvs. spørgsmål om overtrædelse af EU-retten som følge af Disciplinærafdelingens sanktioner mod dommere i form af ophævelse af immunitet, suspension og lønnedgang.
- Herudover kommende central præjudiciel sag (forenede sager C-615/20, YP m.fl. og C-671/20, M.M). Vedrører i forlængelse af tidligere sager spørgsmålet om ophævelse af en bestemt dommers immunitet og suspension truffet af netop Disciplinærafdelingen er forenelig med EU-retten.

C-581/18 - TÜV RHEINLAND LGA PRODUCTS GMBH

- Oberlandesgericht Frankfurt am Main i Tyskland forelægger i en verserende sag om godtgørelse for svie og smerte en række præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen.
- Spørgsmål 1 centralt: Har forbuddet mod forskelsbehandling i EUF-Traktatens (herefter TEUF) artikel 18, stk. 1, direkte virkning i forholdet mellem private parter?
- De faktiske omstændigheder:
 - Sagsøgeren i den nationale sag fik i 2006 indopereret nye brystimplantater fra den franske fabrikant Poly Implant Prothese S.A. (PIP) i Tyskland.
 - Forsikringsaftale mellem Allianz og PIP indeholder bl.a. et vilkår om, at forsikringen alene dækker skader opstået på fransk territorium.
 - I 2010 konstaterede den franske tilsynsmyndighed, at PIP anvendte ikke-tilladt industrisilikone i deres implantater og anbefalede på den baggrund, at berørte patienter fik deres implantater fjernet.

C-581/18 - TÜV RHEINLAND LGA PRODUCTS GMBH (FORTSAT)

- I henhold til fransk ret har skadelidte et direkte krav over for forsikringselskaber. Sagsøger rejste derfor krav om bl.a. godtgørelse for svie og smerte over for Allianz som følge af generne forbundet med de ulovlige implantater.
 - Allianz henholdt sig i den forbindelse til, at forsikringen alene dækkede skader opstået på fransk territorium, og at selskabet som følge heraf ikke var forpligtet til at betale godtgørelse til sagsøgeren, der fik implantaterne indopereret i Tyskland.
 - Sagsøgeren gjorde heroverfor gældende, at en begrænsning af forpligtelsen til at dække skader opstået på fransk territorium er i strid med EU-retten, da der er tale om ulovlig indirekte forskelsbehandling.
- EU-Domstolens udgangspunkt: TEUF art. 18, stk. 1, kan anvendes hvis (kumulativt):
 - Situation omfattet af EU-rettens anvendelsesområde, dvs. ikke rent internt forhold.
 - Ikke lex specialis andetsteds i traktaten.

C-581/18 - TÜV RHEINLAND LGA PRODUCTS GMBH (FORTSAT)

- Inden for EU-rettens anvendelsesområde?
 - Reguleret i afledt EU-ret?
 - Omfattet af anvendelsesområdet for en grundlæggende frihed i EU-traktaten?
 - Svaret på begge dele er nej. Ingen relevant sekundærret og ingen "konkret tilknytning" til fri bevægelighed for personer, varer og tjenesteydelser, da rent internt forhold (tysk statsborger får operation i Tyskland, hvor hun bor).
- Derfor ikke relevant at se på lex specialis eller horisontal direkte virkning mellem private parter.
- Regeringen argumenterede for samme resultat, men ud fra argumentation om, at TEUF art. 18, stk. 1, ikke kan forpligte rent private parter.

C-836/18, SUBDELEGACIÓN DEL GOBIERNO EN CIUDAD REAL

- En tredjelandstatsborger (mand) påberåber sig ret til ophold i Spanien afledt af sin spanske ægtefælle. Spanske myndigheder giver afslag, da ikke godtgjort, at hun råder over midler til at forsørge dem begge.
- Afslag givet uden nærmere undersøgelse af omstændigheder. Hendes fader kan forsørge. Hvad er virkning af afslag for deres forhold?
- Zambrano-praksis: Tredjelandstatsborgere kan i helt særlige situationer aflede opholdsret, hvis et afslag vil bevirke, at unionsborgeren må forlade Unionen, jf. TEUF art. 20 + 21. Typiske tilfælde er ved mindreårige børn, der er afhængige af en forsørger.
- Art. 20 er til hinder for at nægte afledt opholdsret uden at undersøge, om der mellem unionsborgeren og tredjelandægtefællen består et sådant forhold, at det i givet fald vil betyde, at førstnævnte også må forlade Unionens område ("frataget effektiv nydelse af kernerettigheder..."). Det forhold, at ægtefæller efter spansk ret har pligt til at bo sammen er dog ikke i sig selv tilstrækkeligt.
- Ikke pligt for nationale myndigheder til "systematisk og af egen drift" at undersøge dette (pr. 52). Centralt for regeringen.

C-78/18, KOMMISSIONEN MOD UNGARN

- Kommissionen forsvarede retsstatsprincipper med reglerne om kapitalens fri bevægelighed.
- Ungarn indfører særregler for NGO'er, der modtager støtte fra andre medlemslande eller tredjelande. Meldepligt, registreringspligt og offentliggørelsespligt. Mulige sanktioner op til opløsning.
- Ungarn påberåbte sig principalt ikke-forskelsbehandling, da regler gælder for alle fysiske og juridiske personer med hjemsted i Ungarn, og subsidiært beskyttelse af offentlig orden/sikkerhed (terror, hvidvask m.v.).
- EU-Domstolen statuerede indirekte nationalitetsdiskrimination og fandt hverken saglige eller tvingende almene hensyn, der kunne begrunde restriktioner. Proportionalitetstest derfor ikke relevant.
- Tillige tilsidesættelse af charterets art. 7,8 og 12.

C-28/20, AIRHELP LTD.

- S. havde booket en flybillet til en indenrigsflyvning fra Malmø til Stockholm (Sverige) den 29. april 2019. Aflyst samme dag på grund af strejken blandt SAS-piloter i Danmark, Sverige og Norge. Strejken fortsatte indtil den 2. maj 2019 og førte til mere end 4.000 aflyste flyafgange, der berørte ca. 380.000 passagerer. S. overdragede eventuelle rettigheder til kompensation til Airhelp.
- Erstatning skal betales efter forordning nr. 261/2004 (flypassagerrettighedsforordningen) mm. "usædvanlig omstændighed".
- EU-Domstolen slog fast, at en lovligt varslet strejke for eget personel er en sædvanlig omstændighed, der ikke ligger fuldstændig uden for flyselskabets kontrol, og flyselskaber kan derfor ikke fritages for at betale kompensation til passagerer, hvis flyafgange må aflyses under en strejke.
- Begrundelse:
 - Retten til at iværksætte strejke udgør en grundlæggende rettighed, der er fastsat i art 28 i Chartret, og et konfliktmoment i forholdet ml arbejdstagerne og arbejdsgiveren, der tilsigter at lamme arbejdets udøvelse.
 - Ikke desto mindre er en strejke et af de mulige udtryk der findes for arbejdsmarkedsforhandlinger. Derfor er det er en begivenhed, der er et led i den pågældende arbejdsgivers "sædvanlige aktivitetsudøvelse".

C-28/20, AIRHELP LTD. (FORTSAT)

- Ej heller "fuldstændig uden for luftfartsselskabets kontrol", idet egne medarbejdere idet ikke "ekstern" begivenhed".
- Friheden til at oprette og drive egen virksomhed og ejendomsrettens ukrænkelighed garanteret i Chartret art 16 og 17 ikke relevante, idet der ikke er tale om absolutte rettigheder + at Unionen samtidig har en politik, der går på at sikre et højere forbrugerbeskyttelsesniveau, jf. art. 165 TEUF + art. 38 i Chartret, hvilket "kan begrunde endog betydelige negative økonomiske konsekvenser for visse erhvervsdrivende".